

Mottagare
Regionstyrelsen

OECD-projekt, öars ekonomi och reformdesign

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna informationen.

Sammanfattning

Projektet ”Öars ekonomi och reformdesign” har för Sveriges del avslutat analysfasen. OECD har överlämnat de slutliga kapitlen för Sverige och för Kroatien, medan överlämnandet av kapitlen för Grekland ännu inte ägt rum.

Övriga händelser under mars handlar om medverkan vid Skärgårdsriksdagen den 5 mars 2025.

Ärendebeskrivning

Förkortningar som används i tjänsteskrivelsen:

OECD = Organisation for Economic Co-operation and Development

TAIEX = EU-kommissionens instrument för Technical Assistance and Information Exchange

SVESAM = Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling (LI 2024:06)

Projektet startade officiellt den 11 september 2023. Sedan projektstart har följande händelser ägt rum:

- policydialog OECD Island Economies workshop, den 20 september 2023, där representanter från nio OECD-länder (inklusive Kroatien, Grekland och Sverige) presenterade och diskuterade sina perspektiv på ö-ekonomier;
- projektets Kick-off-möte, den 2 oktober 2023, under vilket projektbidragsmottagarna beskrev sina strategier för öar;
- en workshop och ett studiebesök i Aten, 29–30 november 2023, anordnat av TAIEX och Greklands Secretary General for Aegean & Island Policy of Greece, där mottagarländerna, OECD, EU-kommissionen och ett antal grekiska intressenter diskuterade projektet

struktur, aktiviteter och resultat;

- en enkät med frågor från OECD mottagen av Region Gotland den 22 december 2023;
- OECD:s Startrapport för projektet mottagen den 23 januari 2024 av Region Gotland;
- Enkät svar från Sverige sändes till OECD den 8 mars 2024;
- OECD genomförde studiebesök till Sverige den 15-19 april 2024;
- OECD genomförde studiebesök till Kroatien den 10-14 juni;
- OECD genomförde en workshop den 1 juli 2024 om data;
- OECD överlämnade den 2 augusti 2024 utkast till diagnostisk rapport för Sverige till den svenska samarbetsgruppen för synpunkter;
- Den svenska samarbetsgruppen (Local Team Sweden som består av en styrgrupp och en projektarbetsgrupp från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Region Gotland och Öckerö kommun) lämnade synpunkter till OECD på utkast till diagnostisk rapport för Sverige den 27 september 2024;
- OECD genomförde studiebesök till Grekland den 18-25 september 2024;
- Region Gotland, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Öckerö kommun arrangerade en workshop den 14-15 november med finansiering från EU-kommissionen om ö-säkring (*island proofing*) och användning av data;
- OECD överlämnade den 20 november 2024 slutligt utkast till diagnostisk rapport för Sverige för återkoppling från den svenska samarbetsgruppen;
- OECD överlämnade de första utkasterna till rapport för Kroatien den 10 december 2024;
- OECD överlämnade de första utkasterna till rapport för Grekland den 5 februari 2025;
- OECD presenterade förslag på reviderad tidplan och konceptutformning för fas 2 i projektet den 7 februari 2025;
- OECD överlämnade den 5 mars 2025 slutliga versioner av de 3 svenska kapitlen, nämligen Policy, Multi-Level Governance (MLG), and Cost of Insularity (COI);

- OECD överlämnade en reviderad version av 2 kapitel för Kroatien den 7 mars 2025.

Bedömning

Lägesrapporten tar upp:

- Åtterrapporering från Skärgårdsriksdagen den 5 mars 2025
- Projektets progression

Åtterrapporering från Skärgårdsriksdagen 2025, den 5 mars, Stockholm

Årets Skärgårdsriksdag ägde rum i Landstingshusets i Stockholm (se bifogade minnesanteckningar). Genom medverkan av Finlands jordbruksdepartement, som handhar skärgårdsfrågorna, och en hel del fokus på EU-nivån och det arbete som vi gör inom ramen för vårt projekt, så fanns det en tyngdpunkt mot utblick.

Roland Engkvist, Region Gotland, presenterade det pågående TSI-projektet. Mottagandet visade på ett starkt intresse men också frågor kring betydelsen av att ta in erfarenheter från olika ö-verkligheter.

I Finland pågår ett arbete med en revidering av den nationella skärgårdslagen och nya bestämmelser. Den nationella skärgårdslagen kom en gång till som ett svar på avfolkning i skärgårdarna. Med över 40 år på nacken så finns det vissa brister, bland annat otydliga kriterier för vad som klassificeras som skärgårdskommun och att en del paragrafer inte längre är aktuella. Just systemet med klassificering är sådant som tar en del tid och engagerar, då det med klassificeringen följer inslag av olika nivåer av stöd till service.

Statssekreteraren **Daniel Liljeberg** medverkade och påminde i sitt anförande om att regeringen till nästa vår kommer med en landsbygdsproposition.

I SVESAM-utredningen har de även ägnat tid åt öar och skärgårdar, och de nämnde även deltagandet vid TAIEX-workshop den 14-15 november som Region Gotland var medarrangör av. SVESAM har även gått utbildning i konsekvensbeskrivningsmetodik och de tar in erfarenheter från pilotöar (Arholma, Möja och Utö nämndes, men det kan finnas fler) som visar på förutsättningar att leva året om.

Många av deltagarna och de medverkande öarna delade med sig av sina förutsättningar, inte minst Holmön som var avskuret från all kommunikation efter en storm. Några av inslagen var via länk direkt från utomhusmiljöer eller i verksamheter.

Lotten Hjelm, från Skärgårdarnas riksförbund, menade att det finns en stark vilja att driva utveckling bland boende och bofasta, en anda av att ”vi vill gärna vara delaktiga”. Skärgårdarnas riksförbund arbetar stenhårt för att möjliggöra det. ”När man träffas då lär man sig om varandras förutsättningar”.

Ett genomgående tema handlade om boende och bofasta, året-runt-öar, och förutsättningar att leva året runt. Här bidrog även forskare med sina resultat av bland annat bobarhetsbedömningar.

Sammantaget går det att säga att intressenterna som var på plats under Skärgårdsriksdagen utgör en betydelsefull grupp för genomslag för ö-relaterade frågor i Sverige. Här finns goda möjligheter att stärka samarbetet med dem.

Projektets progression

Med den reviderade tidplanen om en förlängning av projektet med 2 månader till den 30/11 2025, så bedömer projektgruppen att det finns goda möjligheter att klara åtagandena under våren 2025 och en fysisk workshop med OECD under oktober månad.

Parallellt med projektet så kommer Region Gotland medverka i Landsbygdsveckan och ha ett Almedalsseminarium på temat: ”Sverige – så mycket bättre med livskraftiga öar och skärgårdar: ett utvecklingssamtal och kunskapslyft för alla som vill bidra till en mer hållbar och inkluderande politik för Sveriges öar och skärgårdar”.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen daterad 2025-03-31
Bilaga Minnesanteckningar Skärgårdsriksdag 2025

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör